

Ny nordisk marknadsdesign vid införande av enpris

Innehåll

1	Bakgrund	3
2	Förslag 1 -Beräkning av obalanspriset.....	3
2.1	<i>Inledning</i>	3
2.2	<i>Förslaget</i>	3
2.3	<i>Legala förutsättningar</i>	4
3	Förslag 2 - Åtgärder i syfte att minska incitamenten för självreglering	6
3.1	<i>Förslaget</i>	6
3.2	<i>Legal förutsättningar</i>	7

1 Bakgrund

Den 9 oktober publicerade Svenska kraftnät och de andra nordiska TSO:erna ett gemensamt dokument med förslag på en ny nordisk marknadsdesign vid införande av enpris på den nordiska marknaden, *"Single price and Single position – implementation in the Nordics, Common Market Design description"*. Detta innefattar avgiftsstruktur för balansansvariga parter, beräkning av obalanspriset, och åtgärder i syfte att minska incitamenten för självreglering. Avgiftsstruktur för balansansvariga parter konsulteras i särskild ordning. I denna PM vill Svenska kraftnät särskilt beskriva förslagen om beräkning av obalanspriset och åtgärder i syfte att minska incitamenten för självreglering för att underlätta för svenska aktörer att lämna synpunkter på dessa förslag.

En mer utförlig beskrivning av förslagen finns i det nordiska designdokumentet *"Single price and Single position – implementation in the Nordics, Common Market Design description"*, även förkortat **"Common Market design description"** nedan.

2 Förslag 1 -Beräkning av obalanspriset

2.1 Inledning

Svenska kraftnät och de Nordiska TSO:erna planerar att införa enpris och en obalans i november 2021 i enlighet med genomförandet av den europeiska metoden för harmoniserad balansavräkning. Detta är en process föranleder flera förändringar i avseende balansavräkning. I samband med detta vill vi informera om hur vi ifrån och med november 2021 avser att beräkna obalanspriset.

2.2 Förslaget

Svenska kraftnät och de övriga nordiska TSO:erna föreslår att behålla nuvarande regelverk för beräkning av obalanspriset. Det vill säga att marginalpriset på manuellt aktiverad FRR, aktiverad för balansering, i den dominerande riktningen, är basen för obalanspriset. Prisberäkningen kompletteras med regler för referensprisberäkning som definierar obalanspriset om dominerande riktning saknas (jämför dagens balansgrundpris¹).

Vi föreslår också att dagens regler för referenspris är oförändrade det vill säga att referenspris utgörs av dagen-före priset. Därutöver tillkommer precis som idag nationella regler för beräkning av obalanspris i händelse av aktivering av

¹ Balansgrundpris

ett referenspris som används i Balansavräkningen och som sätts lika med Spotpriset i respektive elområde.

Störningsreserv eller Effektreserv för balanseringsändamål, samt i händelse av bortkoppling av last.

Svenska kraftnät önskar i första hand marknadsaktörernas synpunkter på beräkning av referenspriset samt förslaget att behålla nuvarande prisberäkning.

Svenska kraftnät tar också gärna emot kompletterande frågor och generella synpunkter inklusive frågor som rör förändringar längre fram. Det är möjligt att inkomma med synpunkter via NBM² och/eller direkt till Svenska kraftnät via konsultation.balansering@svk.se.

2.3 Legala förutsättningar

Den legala grunden för obalansprisberäkning återfinns i EB förordningen, artikel 55 samt den gemensamma europeiska metoden för balansavräkning, Title III (artikel 7 till 11). Metoden har inte översatts till svenska och benämns:

Methodology for the harmonisation of the main features of imbalance settlement in accordance with Article 52(2) of Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing

Metoden godkändes slutgiltigt av ACER den 15 juli i år och var föremål för konsultation under våren (9 till 29 mars). ACERs beslut, den godkända metoden övriga annex till beslutet återfinns på ACERs hemsida³, ⁴. Dokumentation som beskriver processen innan metoden hänsköts till ACER, däribland TSO:ernas förslag, återfinns också på ACERs hemsida⁵.

Nedan följer en kort beskrivning av de artiklar som är relevanta för obalansprisberäkningen:

Artikel 7 föreskriver att enpris skall tillämpas samt på vilket sätt priset ska beräknas beroende av systemets dominerande riktning.

Artikel 8 föreskriver på vilket sätt systemets dominerande riktning skall bestämmas. Här ska nämnas att regelverket tillåter att de nordiska TSO:erna att bestämma dominerande riktning gemensamt för ett område utan flaskhalsar (en

² <https://nordicbalancingmodel.net/single-price-single-position-publication-of-common-nordic-market-design-document-feedback-welcomed/>

³ Beslutet:
[https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2018-2020%20on%20the%20harmonisation%20of%20the%20main%20features%20of%20imbalance%20settlement%20\(ISHP\).pdf](https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2018-2020%20on%20the%20harmonisation%20of%20the%20main%20features%20of%20imbalance%20settlement%20(ISHP).pdf)

⁴ Annex till beslutet, där den godkända metoden utgör annex 1:
https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Pages/Annexes-to-the-DECISION-OF-THE-AGENCY-FOR-THE-COOPERATION-OF-ENERGY-REGULATORS-No-18-2020.aspx

⁵ TSO:ernas förslag, förklarande dokument, brev till ACER: <http://www.acer.europa.eu/en/Electricity/MARKET-CODES/ELECTRICITY-BALANCING/Pages/10-ISH.aspx>

eller flera elområden), alltså på motsvarande sätt som sker idag. Beräkning av dominerande riktning kommer dock att behöva justeras i samband med övergången till områdesbaserad balansering (22 maj 2023).

Artikel 9 föreskriver regler för prisberäkning. Här tillåter regelverket viss grad av flexibilitet avseende tillämpning av marginalpris för all aktiverad balansenergi, alternativt tillämpning av volymviktat medelpris. I paragraf 3 framgår vilka priser som får användas för beräkning av obalanspriset, i paragraf 5 framgår vilka volymer som får användas för beräkning av obalanspriset (i händelse av volymviktning) och i paragraf 6 framgår de ytterligare komponenter som – efter tillsynsmyndighetens godkännande – får ingå i obalansprisberäkningen.

I Norden, där endast en energiaktiveringsmarknad för mFRR finns tillgänglig, föreslår alltså Svenska kraftnät och de övriga nordiska TSO:erna att använda det priset som huvudsaklig komponent i obalansprisberäkningen. Då marknadskoppling av balansmarknaderna kommer först senare, är det – strikt legalt – artikel 9(3)(e) som motsvarar det pris som används. Incitamentskomponenten, vars syfte är att säkerställa obalansprisberäkningen under avräkningsperioder utan dominerande riktning, återfinns i artikel 9(6)(b).

Artikel 10 föreskriver beräkning av referenspriset som har det något omständliga - om än beskrivande namnet - ”värdet av den aktivering av balansenergi från frekvensåterställningsreserver eller ersättningsreserver som undviks”⁶.

Beräkningen av referenspriset skall ske utifrån tillgängliga bud på balansenergi (paragraf 4) varför Svenska kraftnät och de nordiska TSO:erna föreslår att beräkningen kompletteras med ovan nämnda incitamentskomponent.

~~Den engelska beteckningen är ”Value of avoided activation” och definieras i ISH, art 2(2)(d): a reference price that can be calculated by the TSO or TSOs of a given imbalance price area after the balancing energy gate closure time for a given ISP, at least when there is no balancing energy demand for that imbalance price area for that ISP or no balancing energy activation for that imbalance price area for that ISP.~~

⁶ Den engelska beteckningen är ”Value of avoided activation” och definieras i ISH, art 2(2)(d): a reference price that can be calculated by the TSO or TSOs of a given imbalance price area after the balancing energy gate closure time for a given ISP, at least when there is no balancing energy demand for that imbalance price area for that ISP or no balancing energy activation for that imbalance price area for that ISP.

⁷ Se bland annat nordiskt diskussionspapper Imbalance pricing (22 november 2019 samt inkomna synpunkter från aktörer: <https://nordicbalancingmodel.net/discussion-paper-on-imbalance-pricing-published-feedback-and-input-welcomed-by-1-january-2020/>

3 Förslag 2 - Åtgärder i syfte att minska incitamenten för självreglering

3.1 Förslaget

Svenska kraftnät och de övriga nordiska TSO:erna föreslår kompletterande regler för att minska incitamenten för självreglering. Dessa är:

- Krav att följa produktionsplan beskrivs i avsnitt 6, *Common Market design description*.
- Krav att planera i (fysisk) balans återfinns i avsnitt 7, *Common Market design description*.
- Ökad avgift för obalans beskrivs i kapitel 7, *Common Market design description*. Specifika svenska förutsättningar för harmonisering av obalansavgiften beskrivs också i dokumentet ”*Konsultation av förslag till ny avgiftsstruktur för balansansvariga parter*”.

I det gemensamma nordiska designdokumentet (*Common Market design description*) beskrivs bakgrunden samt åtgärderna i mer detalj.

Svenska kraftnät vill förtydliga att införandet av enpris inte innebär förändrat ansvar för den balansansvarige jämfört med idag och avser därför tydliggöra balansansvarig part skall sträva efter att planera sig i fysisk balans och att följa plan. Incitament för självreglering begränsas även genom höjd avgift för obalanser, se även ”*Konsultation av förslag till ny avgiftsstruktur för balansansvariga parter*”.

Som beskrivs i Förslag 1 ovan föreslår de nordiska TSO:erna att inte tillämpa tvåpris utan att istället tydliggöra regler avseende krav att följa produktionsplaner samt krav att planera sig i (fysisk) balans. I Sverige implementeras reglerna genom avtalsskrivningar för balansansvarig part. Därtill införs en höjd obalansavgift som (utöver att bidra till finansiell neutralitet) bidrar till att minska incitament till självreglering.

Svenska kraftnät önskar i första hand marknadsaktörernas synpunkter på om de föreslagna åtgärderna anses ändamålsenliga och möjliga tydliggöranden eller förbättringar av förslagen.

Svenska kraftnät tar också gärna emot kompletterande frågor och generella synpunkter. Det är möjligt att inkomma med synpunkter via NBM⁸ och/eller direkt till Svenska kraftnät via konsultation.balansering@svk.se.

3.2 Legal förutsättningar

Elmarknadsförordningen, artikel 5 om balansansvar, definierar ansvaret för den balansansvarige. Första paragrafen föreskriver att "Varje balansansvarig part ska vara ekonomiskt ansvarig för sina obalanser och sträva efter att balansera eller hjälpa till att balansera elsystemet". I EB förordningen, avdelning V, föreskrivs vidare att det allmänna målet för avräkning av obalanser är att säkerställa att de balansansvariga parterna håller sin balans eller hjälper till att återställa systembalansen på ett effektivt sätt, och att ge marknadsaktörerna incitament att hålla eller hjälpa till att återställa systembalansen.

I EB förordningen, följande skäl (19) framgår i linje med det ovan nämnda att "Det allmänna målet med avräkning av obalanser är att säkerställa att de balansansvariga parterna stöder systemets balans på ett effektivt sätt och att ge incitament för marknadsaktörerna att hålla och/eller återställa systembalansen.

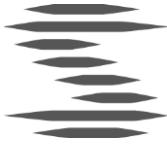
I både Elmarknadsförordningen samt i EB förordningen framgår alltså ett ansvar att endera "hålla sin balans" eller "hjälpa till att återställa systembalansen", alternativt "hjälpa till att balansera elsystemet".

Inledningsvis kan ett visst motsatsförhållande identifieras mellan att å ena sidan "hålla sin balans" och å andra sidan "hjälpa till att återställa systembalansen". Motsatsförhållandet beror på att det gemensamma europeiska regelverket ska tillåta och inrymma primärt två olika typer av modeller för balansering (proaktiv och reaktiv). I den proaktiva balanseringsmodellen kan en balansansvarig part "hjälpa till att balansera elsystemet" genom att säkerställa produktionsplaner av god kvalitet och att i realtid följa dessa efter bästa förmåga. I en reaktiv balanseringsmodell kan en balansansvarig part istället "hjälpa till att balansera elsystemet" genom att (inom vissa ramar) agera för att återställa systembalansen.

Den rådande nordiska balanseringsmodellen är proaktiv och huvudsakligen baserad på aktivering av manuell FRR med 15 minuter full aktiveringstid. Därmed ska balansansvarig part sträva efter att "hålla sin balans" vilket därmed blir principen i avtalsvillkoren för balansansvarig.

I linje med detta tillåter den gemensamma europeiska metoden för balansavräkning (se förslag 1) att tvåpris införs om det kan motiveras av

⁸ <https://nordicbalancingmodel.net/single-price-single-position-publication-of-common-nordic-market-design-document-feedback-welcomed/>

förbättrade incitament för de balansansvariga och därmed undvika negativa effekter av självreglering, se ISH, artikel 11(1)(a) samt 11(1)(e). I den sistnämnda tydliggörs också sambandet med längre avräkningsperiod (längre än 15 minuter).